

Dkt. August Konkeli, Mambo ya Nyakati, Kipindi cha 17, Uaminifu Uliovunjwa

© 2024 Gus Konkeli na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. August Konkeli katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Mambo ya Nyakati. Huu ni kipindi cha 17, Uaminifu Uliovurugika.

Mwandishi wa Mambo ya Nyakati amemtaja Abiya kama mfalme aliyeepuka vita vya moja kwa moja kati ya kaskazini na kusini, na mfalme ambaye alielewa vyema wazo ambalo Mungu alitaka kwa watu wake na kwa taifa la Israeli, Israeli yote, kama anavyopenda kulirejelea.

Kuepuka huku vita kati ya kaskazini na kusini hakukuwa jambo ambalo lingeweza kuepukwa milele. Kulikuwa na vita kati ya wafalme wa kaskazini na wafalme wa kusini, na tutaona hilo katika mrithi wa Abiya, na huyu ni Mfalme Asa. Mfalme Asa, katika kitabu cha Wafalme, kwa kweli ni mfalme mzuri sana ambaye huhifadhi mengi ya yale ambayo Mungu anatamani kwa watu wake na hufuata mambo yote sahihi.

Lakini Mwandishi wa Mambo ya Nyakati anamwakilisha kama mfalme aliyeathiriwa. Na bila shaka, yote mawili ni kweli, na hakika tunachojua ni kwamba Asa alikuwa akipigana vita na Basha, mfalme wa Israeli, karibu wakati wote wa uhai wake. Jiji la Betheli, ambalo Abiya alikuwa amelijenga upya, lilikuwa moja ambalo lilikuwa na mgogoro wa kudumu kuhusu mpaka huu kati ya kaskazini na kusini.

Lakini tunaanza na sehemu nzuri kuhusu Asa na sehemu chanya ya utawala wake, ambapo anaanza kuzingatia ukweli kwamba watu wanahitaji kuelewa ibada ya Mungu hekaluni na kwamba aina yoyote ya upatanishi, aina yoyote ya maelewano ya alama mbadala, aina yoyote ya maelewano ya kile ambacho Mungu alitamani katika uwakilishi wa utakatifu wake, ilikuwa janga. Mojawapo ya mambo yanayojitokeza kila mara katika Wafalme ni ibada katika mahali pa juu. Sasa, kwa sehemu kubwa, hata chini ya Yeroboamu, mwana wa Nebati, ambaye ameanzisha mahali pa juu pa Betheli na Dani, ibada katika mahali hapa pa juu si ibada ya Baali waziwazi.

Badala yake, Yeroboamu alitaka kuwasilisha haya kama sehemu mbadala za ibada ya Yahweh. Hakutaka watu kutoka kaskazini wakishuka kwenda Yerusalemu kutumia hekalu huko kama mahali pa ibada, kwani hilo lingethiri matarajio yake ya kisiasa.

Kwa hivyo badala yake, aliweka mahali patakatifu huko Betheli na Dani, na katika kuweka mahali patakatifu kwa ajili ya ibada huko Betheli na Dani, alianzisha alama za Baali, hasa ndama, na pia kitu kinachoitwa Ashera. Ashera haina utata kidogo katika istilahi za kibiblia, lakini kuna marejeleo moja wazi kwa Ashera, na nadhani hii ndiyo

inayomaanishwa wakati mwingi, karibu wakati wote, kama ilivyoelewika na watafsiri wa Kigiriki wa Agano la Kale. Ashera ilikuwa kichaka cha miti, kichaka cha miti hai, na miti hii, au mti, iliwakilisha uhai.

Ilikuwa maarufu sana katika ibada ya Baali. Sasa, katika ibada ya Baali, Ashera pia alikuwa mungu wa kike, lakini mti ndio uliomwakilisha kama mtoaji wa uzima. Na kwa hivyo, tunaona katika hadithi ya Gideoni, kwa mfano, wakati Gideoni alipoenda kuondoa madhabahu ya baba yake, alikata miti yote.

Hiyo ilikuwa Ashera. Nadhani hiyo ndiyo maana yake, lakini kwa vyovyote vile, alama hizi za Baali zilikuwa zikitumika. Na si kaskazini pekee.

Daima kuna hatari ya kupenya kwa utamaduni, kwamba huwa tunakubali na kufanya mambo ambayo watu wanaotuzunguka hufanya. Na tunajaribu kusema kwamba tunapoyafanya, ni tofauti, au hayamaanishi kitu kimoja. Lakini tatizo ni kwamba huwezi kuondoa umuhimu wake na athari zake za mfano kwa sababu tu mtu tofauti anazitumia, au zinatumika mahali tofauti.

Uhusiano huo wote unabaki. Na, bila shaka, kwa mwandishi wa historia, kulikuwa na mahali pamoja tu halali pa ibada kwa sababu kungeweza kuwa na mahali pamoja tu ambapo utakatifu wa Mungu uliwakilishwa. Kwa hivyo, hili lilikuwa jambo ambalo Asa alielewa, na akaondoa mahali hapa pa ibada za kigeni, akimaanisha, bila shaka, Yuda.

Jambo lingine ambalo Asa alifanya mwanzoni mwa utawala wake ni kuimarisha miji yote ya Yudea na kuwa na jeshi kubwa. Kuna jambo la kushangaza hapa kuhusu mwandishi wa habari na mtazamo wake kuelekea vita. Nje ya Daudi, ambapo Daudi ana vita vya uchokozi ili kuanzisha himaya yake, vita ambavyo mwandishi wa habari anaripoti ni vita vya kujilinda.

Daima anamchukulia mfalme mwenye jeshi lenye nguvu kama ishara kwamba Mungu anaheshimu utawala wa mfalme huyu na anambariki mfalme huyu. Lakini kinachovutia kila wakati ni kwamba kwa mtazamo wa mwandishi wa mambo, majeshi haya makubwa hayakusaidia kamwe kushinda vita. Kwa kweli, majeshi makubwa zaidi hupoteza vita kila wakati, na vita hushindwa kila wakati, kulingana na upande wa Mungu.

Na si lazima Mungu awe upande wa mfalme wa Yuda. Wakati mwingine Mungu anamhukumu mfalme wa Yuda. Lakini kwa vyovyote vile, mwandishi wa historia anakubali jeshi kubwa.

Hutegemei hilo tu ili kushinda vita vyako. Kwa hivyo, tunaye Asa hapa, na ana ushindi dhidi ya Zera. Hili ni jeshi la Wanubi.

Nubia ni sehemu ya kusini kabisa mwa Misri. Jeshi hili labda lilikuwa chini ya amri ya Misri na pengine lilikuwa sehemu ya jeshi lao ambalo Wamisri walikuwa wakitumia katika eneo la Wafilisti. Lakini kama mwandishi wa historia anavyoripoti kuhusu ushindi huu dhidi ya Asa, ndivyo ilivyo.

Hakutaja jeshi kubwa la Asa, vyovyote vile, na utaalumu wao na ujuzi wao. Hapana, inakuwa wazi kabisa kwamba vita hivi ni vita vya Mungu. Na Asa amepata kibali cha Mungu, na Mungu anashinda vita, na Asa anapata nyara.

Lakini utawala wa Asa unaendelea na nabii mwingine. Nabii huyu ni Azaria, ambaye katika sura ya 15 analeta wito wa uamsho. Kipindi cha dhiki hizi ambacho nabii anazungumzia katika hotuba hii fupi hakijatolewa, lakini anazungumzia dhiki nyingi ambazo Israeli imepitia, na pengine anarejelea labda hata nyakati za waamuzi.

Lakini ni mahubiri kweli. Na Azaria anajaribu kumwambia Asa kwamba kwa sababu tu una shida hizi zote na magumu haya yote haimanishi kwamba Mungu hayuko upande wako, na Mungu atakuokoa. Haupaswi kukata tamaa, hata katika nyakati ngumu.

Hii inampeleka Asa kwenye ufufuo wa agano na sherehe kubwa. Bila shaka, jambo muhimu hapa, na hili ndilo linalotawala, hasa katika Mambo ya Nyakati pekee, ni ushiriki wa makabila ya kaskazini katika ufufuo huu. Hii ndiyo sherehe inayofanyika katika mwezi wa tatu.

Kwa hivyo hiyo ingekuwa Sikukuu ya Majuma katika kalenda ya Wayahudi. Kulikuwa na sikukuu tatu kuu katika kalenda ya Kiyahudi. Mwaka ulianza kila mara na Pasaka kama mwanzo wa mwaka, na kisha katika wiki saba kulikuwa na sherehe ya mwanzo wa mavuno, na pia sherehe ya kutolewa kwa sheria huko Sinai.

Kisha, bila shaka, katika mwezi wa saba kulikuwa na Sikukuu ya Msimu wa Kupukutika kwa Majira ya Baridi, ambayo tayari tumeirejelea, ambayo mara nyingi tunaiita Vibanda. Kwa hivyo, hii ndiyo sikukuu ambayo hairejelewi mara nyingi, sikukuu mwanzoni mwa mavuno. Pia ni sikukuu ya siku saba, na ni Sikukuu ya Majuma.

Kwa hivyo, Asa ana sherehe hii kubwa ambapo anasafisha vitu. Na moja ya maelezo yaliyotolewa hapa ni kuondolewa kwa Mama Malkia. Sasa, Mama Malkia alikuwa mmoja ambaye alikuwa na uhusiano na kaskazini na ambaye alikuwa na ushawishi mbaya katika suala la ibada ya Yuda.

Wanawake walikuwa na ushawishi mkubwa wakati wa utawala wa wafalme hawa, na kwa hivyo hili lilikuwa jambo muhimu sana. Yote hayo ni chanya sana. Lakini mwisho wa utawala wa Asa unarudi kwenye jambo ambalo lilikuwa sifa ya utawala wake wote.

Hapa ndipo tunapopata mojawapo ya mafumbo katika kitabu cha Mambo ya Nyakati, na tunahitaji kukubali kwamba jinsi mwandishi wa historia anavyosimulia hadithi yake hutuacha na mafumbo. Kuna njia mbalimbali ambazo tunaweza kuzipatanisha na matukio haya, lakini hazionekani kuelezea mbinu za mwandishi wa historia. Kwa hivyo, kile mwandishi wa historia anachoripoti hapa ni vita na Baasha, ambayo anasema inafanyika katika mwaka wa 35.

Sasa, hiyo iko karibu sana na mwisho wa utawala mrefu wa Asa. Tukirudi kwenye mfuatano wa matukio na tarehe ambazo tumepewa katika Wafalme, Baasha alikoma kuwa mfalme wa Israeli katika mwaka wa 25 wa utawala wa Asa. Muda mrefu sana, angalau miaka 10 kabla ya hii.

Matukio yanayotajwa hapa yangekuwa zaidi katika mwaka wa 15 au 16 wa utawala wake. Kwa hivyo, wakati mwingine imesemekana kwamba mwaka wa 35 haukuwa unarejelea mwanzo wa utawala wa Asa bali wakati wa mgawanyiko wa ufalme, ambao unarudi nyuma kabla ya Rehoboamu. Na hilo hakika linafanyika kulingana na mpangilio wa matukio.

Ni tatizo zaidi katika suala la theolojia ya Mwandishi wa Mambo ya Nyakati kwa sababu mwandishi wa mambo ya Nyakati huwa na uhusiano katika theolojia yake. Na hukumu ya Mungu huja pamoja na kushindwa au dhambi. Na kwa vita hivi na Baasha, kile tulichonacho ni wazi ni hukumu, ambayo inaonekana kuakisi jinsi Asa alivyokufa.

Kings anatuambia kwamba Asa alikufa kwa sababu ya ugonjwa miguuni mwake. Mwandishi wa historia anaonekana kuona maandishi haya katika Kings kama hukumu iliyotoka kwa Mungu. Kwa vyovyote vile, tunachokiona hapa ni kushindwa kwa Asa, kushindwa kwake kumtegemea Mungu.

Kwa hivyo, kama hatua ya awali dhidi ya Zera, alikuwa ameonyesha mfano wa kumtegemea kwake Mungu. Sasa hakufanya hivyo. Na tuna nabii mwingine anayejitokeza.

Hizi wakati mwingine zimeitwa mahubiri ya Kilawi, na huenda yalitolewa na Mlawi. Lakini kimsingi, ni marudio ya jinsi tunavyopaswa kumtegemea Mungu na kulazimika kutegemea agano lake. Na pale Hanani anapomkumbusha Asa hatari ya ushirikiano na kutegemea jeshi na mamlaka mengine ili kushinda vita.

Hiki ndicho Asa alikuwa akifanya. Na hili ni kosa kabisa. Na jibu la Asa ni kwa Hanani aliye uhamishoni.

Kwa hivyo, mwisho wa Asa si mzuri. Na Asa ana vita hii isiyoisha na Baasha. Sasa, sehemu hiyo, bila shaka, ndiyo hasa tulivyo nayo katika Wafalme.

Asa na Baasha walikuwa vitani wakati wote wa Asa. Kwa hivyo, hili lilikuwa suala halisi ambalo Kaskazini ilikuwa ikipigana dhidi ya Kusini. Kwa hivyo, wazo la Abiya, ambalo aina hizi za vita zingeweza kuepukwa, halingeweza kutimizwa kila wakati.

Na katika kisa cha Asa, haikuwa hivyo. Mwishowe, Asa anakufa kutokana na ugonjwa wake. Na amezikwa pamoja na kile ambacho wakati mwingine tunakiita moto wa viungo.

Viungo vingi vyenye harufu nzuri vilitumika katika mazishi yake. Na anaonekana kuwa na mazishi ya heshima kiasi, ingawa ana mwisho mbaya sana. Kwa hivyo, Asa ni mfano wa mwandishi wa historia wa mmoja wa wafalme hao ambaye hufanya mengi ambayo ni mazuri na anafanya mengi ambayo ni mazuri, hasa katika suala la kuepuka uingiliano na utakaso wa Yuda.

Lakini kwa mtazamo wa mwandishi wa historia, anapoteza unyenyekevu huo mbele za Mungu. Na kwa sababu moyo wake unakuwa na kiburi, na anajitegemea, na anategemea ushirikiano, anaishia katika vita vibaya na Baasha, na anaishia kufa katika hukumu. Kwa hivyo, ni mojawapo ya njia za mwandishi wa historia ambazo unaweza kuona upande hasi.

Kama hatujui jinsi ya kujinyenyekeza, matokeo kwetu sivyo.

Huyu ni Dkt. August Konkel katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Mambo ya Nyakati. Huu ni kipindi cha 17, Uaminifu Uliovunjwa.